

- Management]. *Visnyk Sumskoho derzhavnogo universytetu. Seriya: Ekonomika [Sumy State University Bulletin. Series: Economy]*. no. 3. (2014). pp. 18-26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2014_3_4.
14. *Prohramy sotsialno-ekonomichnoho ta kulturnoho rozvytku Kyivskoi oblasti na 2015 rik [Social and Economic Programmes and Cultural Development of Kyiv Region in 2015]*. [www.kyiv-obl.gov.ua /.../Programa_sotsialno-ekonomichnogo_ta_kulturno...](http://www.kyiv-obl.gov.ua/.../Programa_sotsialno-ekonomichnogo_ta_kulturno...)
15. Prokop M. *Ekonomika i okhrana okruzhaiushchei srody [Economy and Protection Environment]*. SShA: *Ekonomika. Politika. Ideolohiia. [USA: Economy. Politics. Ideology]*. no. 2. (1997). pp. 116-124.
16. *Rehionalna dopovid pro stan navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha v Kyivskii oblasti u 2014 rotsi [The Regional Report on the State of the Environment in Kiev Region in 2014]*. <http://www.eko.koda.gov.ua/wp-content/uploads/Regionalna-dopovid-2014.pdf>.
17. Sotnyk I.M. *Formuvannia ekolohe-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia resursozberezhennia [Formation of Ecological and Economic Mechanism of Resource Protection]: Extended Abstract of Doctor's Thesis: 08.00.06 (Economy)*. Ukraine National Academy of Sciences, Institute of Market Problems and Economical and Ecological Researches, 2010. 36 p.
18. *Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2014 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2014]*. Kyiv: DP «Information and Analytical Agency», 2015. 560 p.
19. Khvesyuk M.A., Horbach L.M., Kulakovskiy Yu.P. *Ekonomiko-pravove rehuliuвання pryrodokorystuvannia [Economical and Legal Regulation of Nature Management]: monography*. Kyiv: Kondor, 2004. 524 p.
20. Khumarova N.I. *Instytutsiinyi mekhanizm realizatsii ekoloheoorientovanykh stratehichnykh planiv rozvytku terytorialnykh ekolohe-ekonomichnykh system [Institutional Mechanism for Implementing Ecological and Oriented Strategic Plans for Development of Territorial Ecological and Economic Systems]*. *Ekonomichni innovatsii [Economic Innovations]*. Vol. 41. (2010). pp. 281-289.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Костик Євгеній Петрович, кандидат історичних наук, доцент кафедри економіки підприємства, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна
e-mail: klio79@mail.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Костик Евгений Петрович, кандидат исторических наук, доцент кафедры экономики предприятия, ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08401, Украина
e-mail: klio79@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kostyk Yevhenii Petrovych, Ph.D. in Historical Science, Associate Professor
SHEE «Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University»
30, Sukhomlynskyi St., Pereiaslav-Khmelnyskyi, Kyiv region, 08401, Ukraine
e-mail: klio79@mail.ru

УДК 338.43

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**Кучеренко С.Ю.**

Метою роботи є аналіз стану сільськогосподарського виробництва в Київській області на основі дослідження його динаміки та структури.

Методи, що були використані в процесі дослідження. Застосовано системний підхід та методології економічного, статистичного аналізу для вивчення тенденцій основних факторів, що впливають на конкурентоспроможність та потенціал галузі в регіоні.

Результати роботи. Сільське господарство залишається однією із найголовніших галузей в економіці України. Тому економіка країни значною мірою залежить від рівня економічного розвитку агропромислового комплексу. Київщина зі своїми сприятливими кліматичними умовами та інвестиційним потенціалом може нарощувати сільськогосподарське виробництво тим самим забезпечувати зростаючу власну потребу та міста Києва у сільськогосподарській продукції.

Висновки. Структура сільськогосподарського виробництва області значною мірою є орієнтованою на зернове виробництво та птахівництво, як найбільш рентабельні галузі. Проте така структура виробництва не є оптимальною для збереження земель та створення і збереження робочих місць у сільських територіях. Серед виробників домінують великі сільськогосподарські підприємства, концентрація земель у таких виробників є досить значною, що створює додатковий тиск на ринок

зайнятості в регіоні. Подальший розвиток аграрного сектору потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва на внутрішньому та зовнішньому ринках та продовольчу безпеку держави.

Ключові слова: сільське господарство, ефективність виробництва, сільськогосподарські підприємства, господарства населення, рослинництво, тваринництво, споживання, рентабельність, прибуток.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Кучеренко С.Ю.

Целью работы является анализ сельскохозяйственного производства в Киевской области на основе исследовании его динамики и структуры.

Методы, которые были использованы в процессе исследования. Применен системный подход и методологии экономического, статистического анализа для изучения тенденций основных факторов, влияющих на конкурентоспособность и потенциал отрасли в регионе.

Результаты работы. Сельское хозяйство остается одной из главных отраслей в экономике Украины. Поэтому экономика страны в значительной степени зависит от уровня экономического развития агропромышленного комплекса. Киевщина со своими благоприятными климатическими условиями и инвестиционным потенциалом может наращивать сельскохозяйственное производство тем самым обеспечивать растущую собственную потребность и города Киева в сельскохозяйственной продукции.

Выводы. Структура сельскохозяйственного производства области в значительной степени является ориентированной на зерновое производство и птицеводство, как наиболее рентабельные отрасли. Однако такая структура производства не является оптимальной для сохранения земель и создания и сохранения рабочих мест в сельских территориях. Среди производителей доминируют крупные сельскохозяйственные предприятия, концентрация земель в таких производителей является весьма значительной, что создает дополнительное давление на рынок занятости в регионе. Дальнейшее развитие аграрного сектора требует качественных преобразований, способных обеспечить повышение конкурентоспособности сельскохозяйственного производства на внутреннем и внешнем рынках и продовольственную безопасность государства.

Ключевые слова: сельское хозяйство, эффективность производства, сельскохозяйственные предприятия, хозяйства населения, растениеводство, животноводство, потребление, рентабельность, прибыль.

TRENDS OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT PRODUCTION IN KYIV REGION

Kucherenko S.Yu.

The purpose of research is to analyze the state of agricultural production in Kiev region based on the study of the dynamics and structure.

Methods of research. A system approach and methodology of economic and statistical analysis for the study of the main trends factors, that impact on the competitiveness and potential of the industry in Kyiv region, is used.

The results of work. Agriculture remains one of the most important sectors in Ukraine's economy. Therefore Ukraine's economy is a great dependent on the level of economic agro-industry development. Kyiv region, with its favourable climatic conditions and investment potential, can increase agricultural production and thus provides its own growing needs and Kyiv in agricultural products.

Conclusions. The agricultural production structure in Kyiv region is great oriented on grain and poultry production as the most profitable industries. However, this production structure is not optimal for the conservation of land, the creation and preservation of jobs in rural areas. Among producers dominate the great agricultural farms, their concentration are great, to create additional pressure on the employment market in Kyiv region. Further development of the agrarian sector requires qualitative changes, that able to provide increasing competitiveness of agricultural production in the domestic and foreign markets and food security of the state.

Key words: agriculture, production efficiency, agricultural farms, national economy, plant growing, animal husbandry, consumption, productivity, profit.

Глибока соціально-економічна криза, що охопила нашу країну, особливо гостро вплинула на сільське господарство. У радянські часи воно було джерелом дешевої робочої сили та вихідним донором промисловості. Але сільське господарство, яке не мало достатньої уваги при командно-адміністративній системі потрапило в ще гірше становище зараз. І як державне керівництво не заявляє про підтримку села на ділі воно так і не отримало пріоритетності розвитку.

Більшість аграрних підприємств перетворились на безнадійних банкрутів, які не в змозі придбати необхідні машини, добрива, засоби захисту рослин і тварин. Працівники села давно забули про заробітну плату. Відчутним став брак коштів на ПММ через що тисячі гектарів залишилися незораними, росли борги сіл за газ та енергопостачання.

Сільське господарство залишається однією із найголовніших галузей в економіці України. Тому економіка країни значною мірою залежить від рівня економічного розвитку агропромислового комплексу, що дає близько 9-13 % валової доданої вартості країни, є одним з основних бюджетоутворюючих секторів

національної економіки, частка якого у зведеному бюджеті України за останні роки становить в середньому 20%, а у товарній структурі експорту – понад 25%, забезпечуючи перше місце на світовому ринку олії соняшникової, друге місце – за експортом зернових (без рису). Проте майже половина валової продукції сільського господарства сьогодні виробляється в господарствах населення [1]. Україна має можливість в повному обсязі задовольняти потреби в продукції сільського господарства власними силами, крім того вона має реальні можливості стати експортером сільськогосподарської продукції при умові росту виробництва.

Сучасна державна підтримка аграрного виробництва в Україні малоефективна, механізм бюджетного фінансування в аграрному секторі економіки України здатен забезпечити не більше 10-20% загальної потреби [2. с. 133]. Від стану державного фінансування сьогодні залежить розвиток сільськогосподарських галузей, розмір ВВП, становлення позитивного платіжного балансу країни, рівень життя всього населення України тощо.

Аналіз останніх досліджень. Питанням, пов'язаним з ефективним функціонуванням аграрного сектора економіки присвячені праці багатьох вітчизняних вчених. Результати цих досліджень висвітлено в роботах Л. Абалкіна, В. Андрійчука, М. Гладія, А. Дьоміна, В. Карсекіна, М. Корецького, А. Лисецького, В. Месель-Веселяка, П. Саблука, О. Семененко, О. Шпичака, В.Юрчишина та ін. Ними отримані вагомі наукові й практичні результати. Однак питання, пов'язані з підвищенням ефективності аграрного виробництва, залишаються і надалі важливими для більшості аграрних підприємств. Тому аналіз ефективності господарської діяльності ринкових структур, особливо в розрізі окремо взятих регіонів, і надалі залишається актуальним.

Метою роботи є аналіз стану сільськогосподарського виробництва в Київській області на основі дослідженні його динаміки та структури.

Київська область належить до тих областей, які формують більше податкових ресурсів до державного бюджету ніж сума дотацій, що отримується областю. Київська область (без Києва) є однією з найменш урбанізованих областей і роль сільського господарства у структурі економіки області є дуже важливою. Наявність в межах області такого міста, як Київ, найбільший ринок продовольства в Україні є додатковим стимулом для розвитку тих секторів сільськогосподарського виробництва, для яких характерним є висока додана вартість, що створюють додаткові робочі місця.

Київщина зі своїми сприятливими кліматичними умовами та інвестиційним потенціалом може нарощувати сільськогосподарське виробництво тим самим забезпечувати зростаючу власну потребу та міста Києва у сільськогосподарській продукції.

За даними Державної служби статистики України Київська область у 2014 році зайняла друге місце у виробництві валової продукції сільського господарства з часткою у 6,3% від загального виробництва (у 2011 році 5 місце з часткою 5,8%). Також у 2014 році область перевищила рівень виробництва валової продукції у порівнянні з 1990 роком на 12,1% (друге місце після Черкаської, у якої показник 30,5%). За рівнем продуктивності праці в 2014 році сільськогосподарські підприємства Київської області входять в десятку найкращих, зокрема у тваринництві це 7, а у рослинництві 11 місця.

Кількість сільськогосподарських підприємств у Київській області станом на 01.11.2014 становила 2089, з них 464 – господарські товариства, 161 – приватні підприємства, 34 – кооперативи, 1381 – фермерські господарства, 21 – державне підприємство та 28 – підприємства інших форм господарювання.

В структурі сільськогосподарського виробництва з кожним роком у виробництві зростає частка сільськогосподарських підприємств (у 2014 році 67,6%). Ця тенденція пояснюється наявністю в області великих підприємств, які суттєво збільшили виробництво, створюючи виробничі комплекси сільськогосподарської продукції, зокрема тваринницьких галузей, які орієнтуються на столичний міський ринок (рис.1).

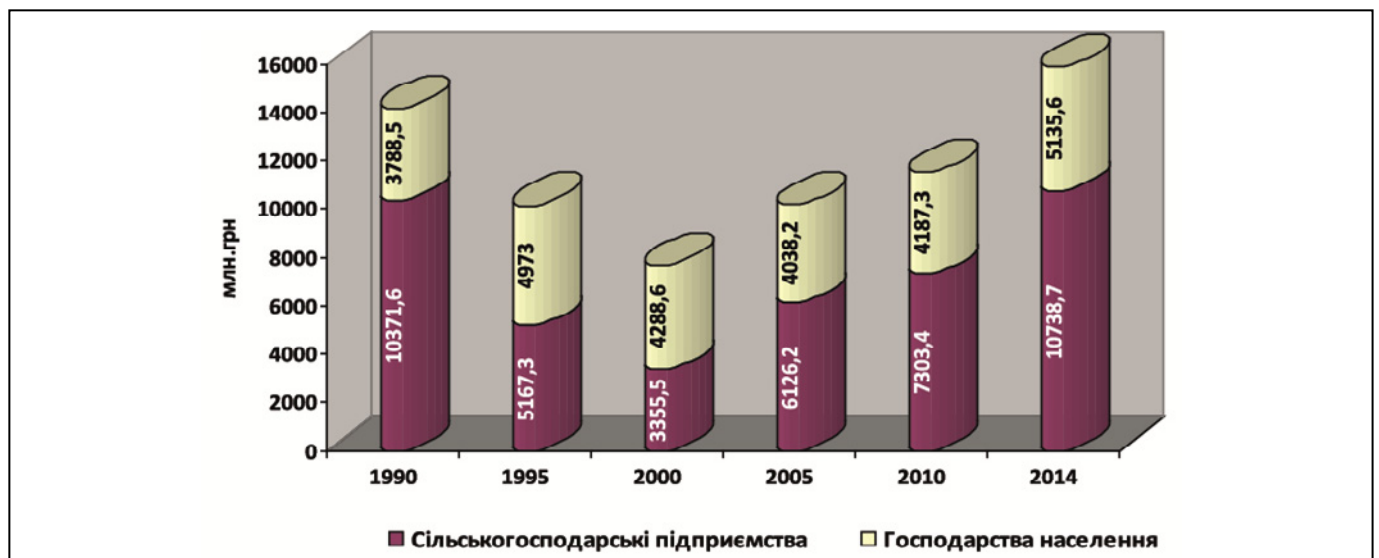
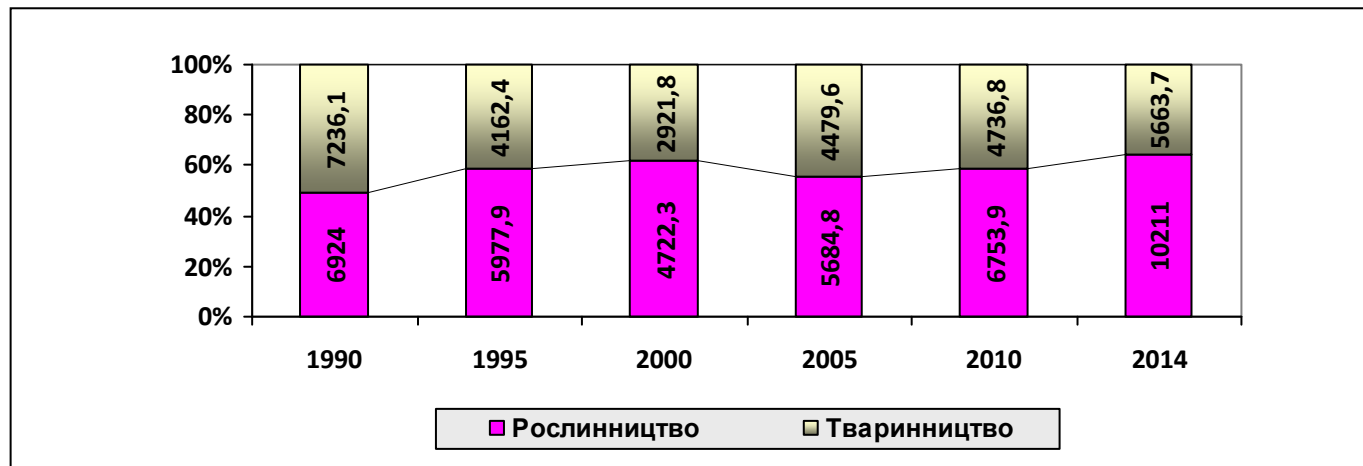

Рисунок 1. Динаміка виробництва валової продукції сільського господарства Київської області

* побудовано автором за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

Принциповою відмінністю від інших українських сільськогосподарських областей, у Київській області частка господарств населення у с/г виробництві є відносно незначною. Частка виробництва валової продукції сільського господарства господарствами населення в 2014 році склала 32,4% (у рослинництві виробили 35,8% всієї продукції, а у тваринництві ця частка склала 26,4%).

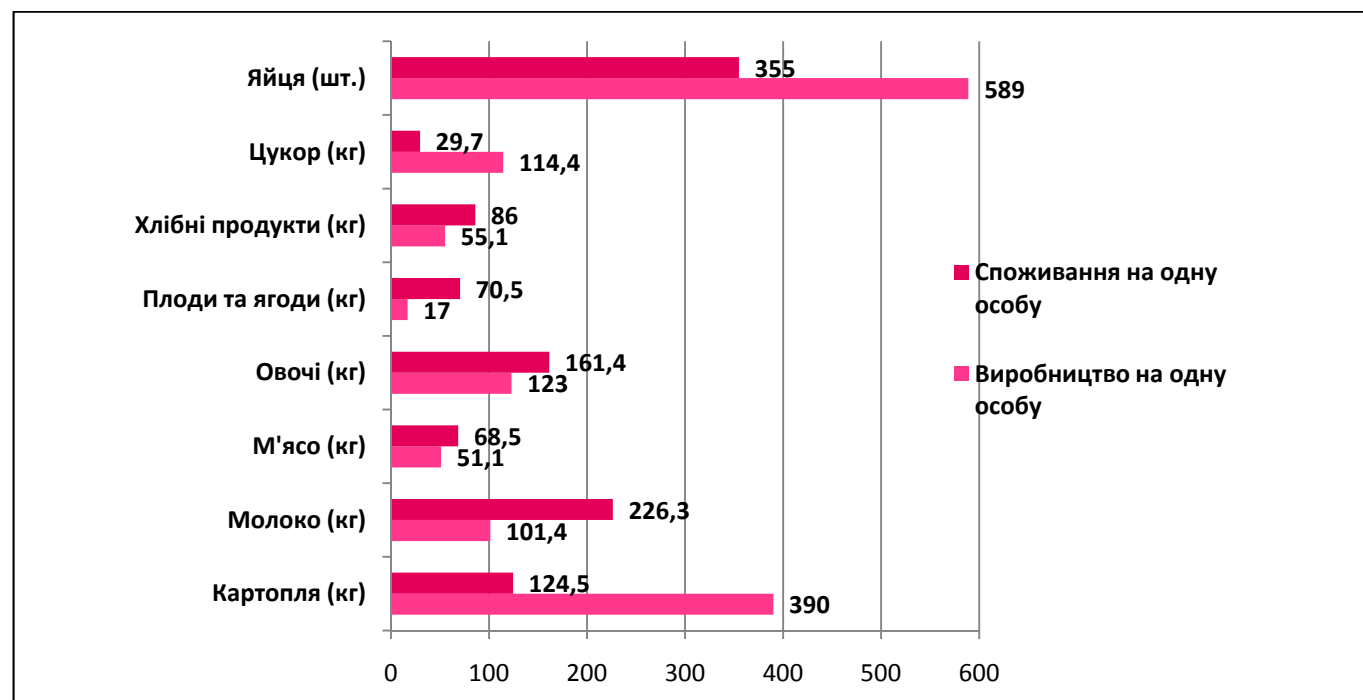
Для Київської області, так, як і для всієї аграрної галузі характерним є стійке переважання у структурі сільськогосподарського виробництва рослинництва (рис. 2), передусім зернового господарства, хоча за останні роки поступово зростає частка тваринництва, але темпи зростання є незначними.

Рисунок 2. Динаміка структури валової продукції сільського господарства Київської області

* побудовано автором за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

Враховуючи те що Київська область перевищила валове виробництво 1990 року, можемо стверджувати, що за 24 роки суттєво змінились основні рушійні галузі та спеціалізація області (рис. 3). За характером сільськогосподарської структури Київщина не в повній мірі використовує ринок міста Києва для нарощування виробництва продукції тваринництва.

Рисунок 3. Виробництво та споживання основних харчових продуктів у Київській області, 2014 р.

* побудовано автором за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

Аналізуючи споживання можна сказати, що Київська область забезпечує свою потребу та м. Київ лише у картоплі, цукрі та яйцях, всі інші галузі мають перспективу розвитку, адже забезпечивши власні потреби у сільськогосподарській продукції нарощувати виробництво можливо для збуту у інші регіони та за кордон.

Рослинництво у валовому виробництві займає частку 64,3% основними культурами що вирощуються на Київщині є зернові культури, картопля та овочі. З 1990 по 2014 посівна площа скоротилася на 326,7 тис.га (рис. 4).

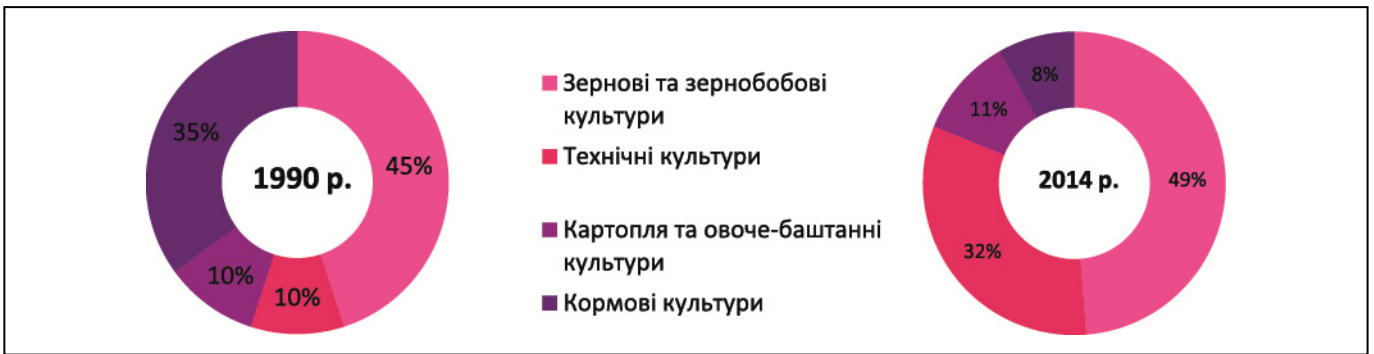

Рисунок 4. Структура посівних площ основних сільськогосподарських культур підприємствами Київської області, 1990 та у 2014 році.

* побудовано автором за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

Господарствами населення у Київській області виробляється найбільше у рослинництві картоплі (96,0 % від загального обсягу виробництва), овочів (87,9 %), плодів і ягід (81,1 %), це ті галузі які трудомісткі, маломеханізовані та збиткові для сільськогосподарських підприємств.

В Київській області під площі кормових культур зайнято лише 10% усієї посівної площі, що опосередковано свідчить про слабкий розвиток тваринництва та містить загрозу для збереження ґрунтів області.

Таблиця 1. Динаміка виробництва основних сільськогосподарських культур підприємствами Київської області, тис. т

Вид культури	1990	1995	2000	2005	2010	2014	2014 р. до 1990 р.	
							+, -	%
Зернові та зернобобові	2112,2	1544,1	1430,5	2283,8	2003	3361,6	1249,4	159,2
Цукрові буряки	3261,2	2564,7	1215,9	1562,4	1093,8	1328,7	-1932,5	40,7
Соняшник	5,6	7,8	25,3	47,3	121,7	300,9	295,3	5373,2
Ріпак	9,2	2,5	6,1	21,3	20,9	115,0	105,8	1250,0
Картопля	1102,3	1236,3	1350,8	1121,3	1496,3	1794,8	692,5	162,8
Овочі	464,0	380,9	295,2	401,6	454,9	568,4	104,4	122,5
Плоди та ягоди	77,1	53,1	22,4	25,5	52	77,9	0,8	101,0

* розраховано за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

У Київській області суттєво збільшилось виробництво зернових та зернобобових (більш ніж у 1,5 рази порівнюючи з 1990 р.), ріпаку (в 12,5 рази), соняшнику (майже у 54 рази), це пов'язано з тим що вирощування цих видів культур є менш ризиковим та прибутковим ніж цукрових буряків (виробництво зменшилось більш ніж у 2,4 рази). Щодо картоплі та овочів, то їх виробництво також збільшилось на 63 % і 22 % відповідно 1990 року. Зростання виробництва всіх сільськогосподарських культур (крім цукрових буряків) пов'язане з тим, що значно зросли потреби у продукції основного ринку збуту, а саме міста Києва.

В рослинництві частка сільськогосподарських підприємств складає 64,2% від усієї виробленої продукції (рис. 5).

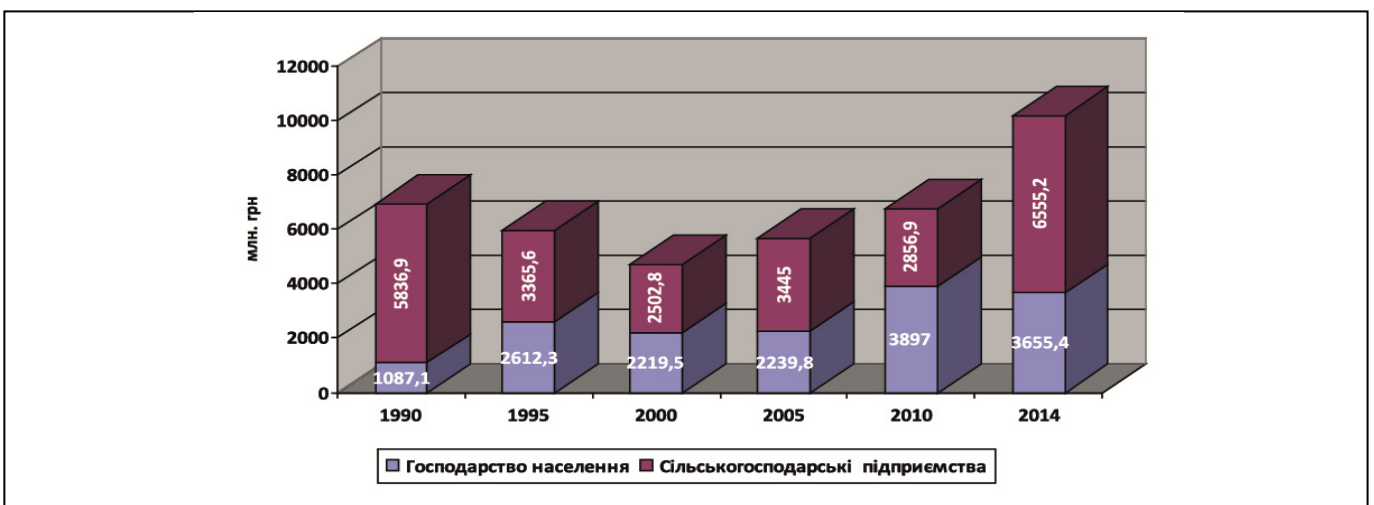

Рисунок 5. Динаміка виробництва валової продукції рослинництва підприємствами Київської області.

* побудовано автором за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

Порівнюючи цю частку з рівнем 1990 року то вона знизилась на 20,1%, це пояснюється тим, що велика кількість виробництва сільськогосподарських культур дотувалась державою і тому було вигідно їх вирощувати. В сучасних умовах сільськогосподарським підприємствам стало не вигідно вирощувати картоплю та овочі, що дало змогу господарствам населення збільшувати свою частку у виробництві відповідних культур і цей сегмент залишився за господарствами населення.

Тваринництво у 2014 році в загальній частці виробництва займало 35,7%, а в 1990 році ця частка становила 51,1%. За 24 роки тваринництво Київської області переорієнтувало своє виробництво з м'ясного скотарства (13,9 % від обсягу виробництва яловичини та телятини у 1990 р.), у птахівництво (317,4 % від обсягу м'яса птиці у 1990 р). Тваринництво Київщини є одним із лідерів по Україні займаючи 2 місце по виробництву свинини, 4 місце по виробництву м'яса птиці, 11 місце з виробництву молока при цьому перше місце з середньорічного удою молока та перше місце виробництва яєць.

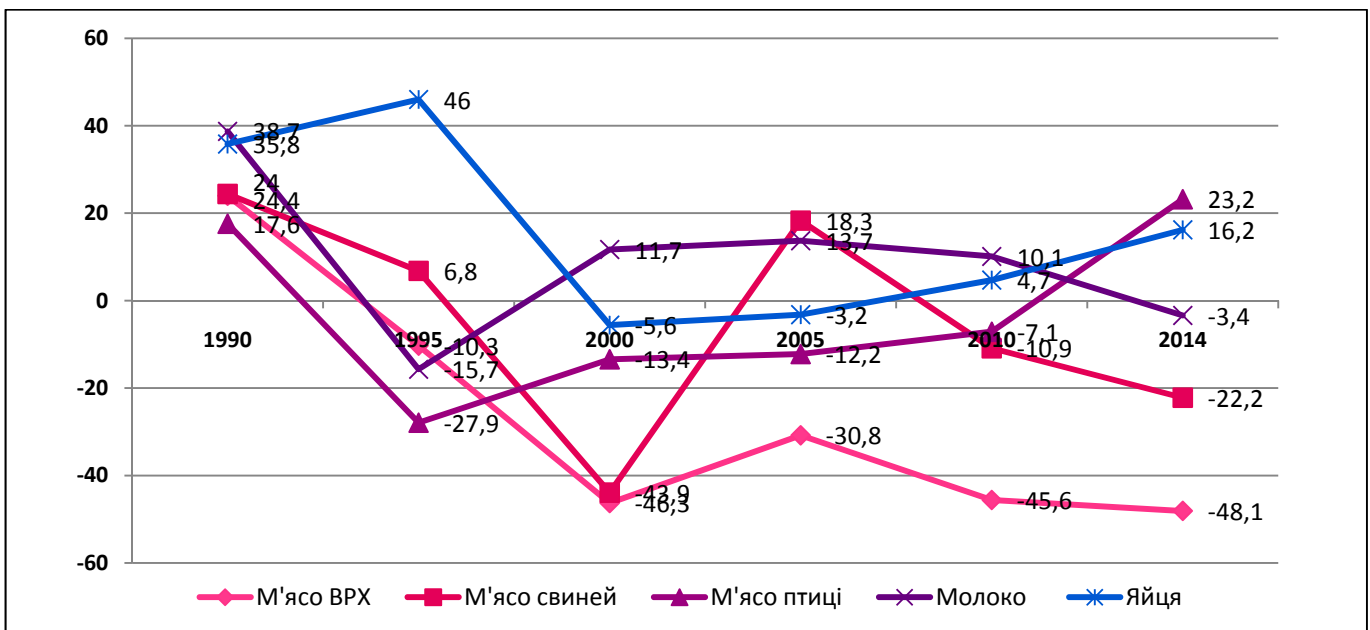
Господарствами населення у тваринництві найбільші частки виробництва молока (53,4 %) та вовни (80 %), галузі, які найменш рентабельні для сільськогосподарських підприємств, хоча і в господарствах населення спостерігається зниження виробництва цих видів продукції.

Таблиця 2. Динаміка виробництва основних видів продукції тваринництва

Вид продукції	1990	1995	2000	2005	2010	2014	2014 р. до 1990 р.	
							+, -	%
М'ясо, тис.т	265,4	170,7	116,2	164,8	192,7	235,3	-30,1	88,7
Яловичина і телятина	130,2	85,8	41,8	30,5	15,3	18,1	-112,1	13,9
Свинина	83	60,9	49,5	39,5	44,1	56,9	-26,1	68,6
М'ясо птиці	49,9	22,1	23,3	93,2	131,5	158,4	108,5	317,4
Молоко, тис.т	1592,2	1009,8	679,5	692,8	451,1	467,0	-1125,2	29,3
Яйця, млн.шт.	1456,4	974,9	787,2	1462,6	2007,1	2712,0	1255,6	186,2
Вовна, т	216	60	6	4	4	5	-211	2,3

* розраховано за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

Виробництво м'яса птиці зросло більш як у 3 рази а виробництво яловичини та телятини зменшився в 7,2 рази, що свідчить про велику перевагу м'ясного птахівництва над м'ясним скотарством на ринку, це підтверджують показники рентабельності (рис. 6).

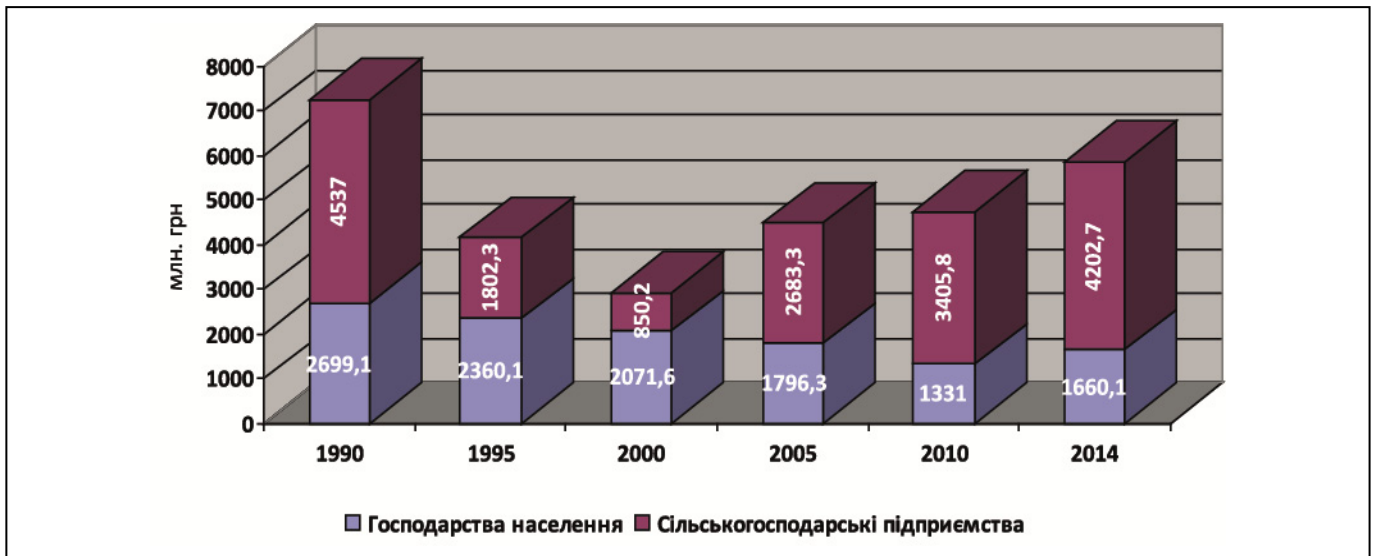

Рисунок 6. Рентабельність основних видів продукції тваринництва у Київській області за 1990 - 2014 роки.

* побудовано автором за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

Досліджуючи регіональне виробництво продукції тваринництва досліджено, що абсолютним лідером по виробництву м'яса є Вишгородський район, де розташовані основні птахофабрики.

В структурі валового виробництва продукції тваринництва переважають сільськогосподарські підприємства (рис. 7), що значно збільшили свою частку з 29,1 % у 2000 року до 73,9 % у 2014 році, це пояснюється швидким ростом птахівництва та свинарства, які отримали поштовх від великих підприємств що зробили великі капітальні вкладення на створення птахофабрики та свинокомплексів, що й зайняли основну частку у валовому виробництві.

Рисунок 7. Динаміка виробництва валової продукції тваринництва підприємствами Київської області
* побудовано автором за даними: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

За 2009 – 2014 роки сільськогосподарські підприємства Київщини отримали найбільший прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції, який у 2014 році склав 2242,6 млн. грн. Область займає перше місце у середньомісячній номінальній заробітній платі штатних працівників сільськогосподарських підприємств (2994 грн). Рівень рентабельності у Київській області також є одним з найвищих і ніколи не набував від'ємного значення, що свідчить про високу ефективність сільськогосподарського виробництва в цілому та його інвестиційну привабливість для малого і великого бізнесу.

Прибутки від виробництва продукції сільського господарства і надання послуг у рослинництві і тваринництві отримали 83 % підприємств, сума прибутку в середньому на 1 підприємство становила 6,6 млн. грн. (у 2013 р. – відповідно 69% і 4,9 млн. грн.). У той же час, 17 % підприємств отримали від сільськогосподарського виробництва збитки, їх сума у розрахунку на 1 підприємство склала 5,6 млн. грн. (у 2013 р. – відповідно 31 % і 3,0 млн. грн.) [3].

Висновки. З огляду те що в світі глобальна продовольча криза – товари сільського господарства з кожним днем стають все ціннішими, Київщина зі своїми сприятливими кліматичними умовами та інвестиційним потенціалом може нарощувати сільськогосподарське виробництво тим самим забезпечувати зростаючу власну потребу та м. Києва у сільськогосподарській продукції.

Структура сільськогосподарського виробництва області значною мірою є орієнтованою на зернове виробництво та птахівництво, як найбільш рентабельні галузі. Проте така структура виробництва не є оптимальною для збереження земель та створення і збереження робочих місць у сільських територіях.

Основним виробником є сільськогосподарські підприємства, які з кожним роком нарощують своє виробництво, а господарства населення збільшують виробництво дуже повільно. Серед виробників домінують великі сільськогосподарські підприємства, концентрація земель у таких виробників є досить значною, що створює додатковий тиск на ринок зайнятості в сільських територіях.

Наявність в межах області міста Києва з його великим ринком споживання харчових продуктів дає змогу наростити виробництво м'ясної та молочної продукції.

Київська область при розробці стратегічних планувальних документів має звернути увагу на серйозні нерівномірності розвитку сільськогосподарського виробництва у різних районах області для збереження сільських територій від депопуляції.

Ситуація, що склалася в аграрному секторі потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва на внутрішньому та зовнішньому ринках та продовольчу безпеку держави.

Список використаних джерел

1. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>
2. Курена Т.О. Ефективність та результативність державної підтримки аграрного сектора економіки в Україні /Т.О. Курена // Держава і ринок. - 2011. - №1. - С. 133-138.
3. Економічні результати сільськогосподарського виробництва у Київській області за 2014 рік (попередні дані). [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Київській області [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua/>
7. Кучеренко С.Ю. Процеси реформування АПК: макроекономічний аспект / С.Ю.Кучеренко // Соціально-економічні, політичні та культурні оцінки і прогнози на рубежі двох тисячоліть: матер. міжнар. наук-теорет. конф., м.Тернопіль, 20 лют. 2003 р.: тез.доп. – Тернопіль, 2003. – С.296-299.

References

1. Концепція Derzhavnoi' cil'ovoi' programy rozvytku agrarnogo sektoru ekonomiky na period do 2020 roku. [The State Target Program Concept for the development of the agricultural economic sector on the period until 2020] Oficijnyj veb-sajt Ministerstva agrarnoi' polityky ta prodovol'stva Ukrai'ny: <http://minagro.gov.ua>
2. Kurena T.O. Efektyvnist' ta rezul'tatyvnist' derzhavnoi' pidtrymky agrarnogo sektora ekonomiky v Ukrai'ni [The effectiveness of state support for the agrarian economic sector in Ukraine] // Derzhava i rynek. - 2011. - No1. - S. 133-138.
3. Ekonomichni rezul'taty sil's'kogospodars'kogo vyrobnyctva u Kyi'vs'kij oblasti za 2014 rik (poperedni dani) [The economic results of agricultural production in the Kiev region in 2014 (preliminary data)]: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.
4. Oficijnyj sayt Golovного upravlinnja statystyky u Kyi'vs'kij oblasti [Central Statistical Office in Kyiv region]: www.kievobl.ukrstat.gov.ua.
5. Oficijnyj sayt Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrai'ny [State Statistics Service of Ukraine]: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Oficijnyj sayt Ministerstva agrarnoi' polityky ta prodovol'stva Ukrai'ny [The official website of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine]: <http://www.minagro.gov.ua/news/>
7. Kucherenko S.Yu. Procesy reformuvannja APK: makroekonomichnyj aspekt [The processes of reforming AIC (agro-industrial complexes): macroeconomic aspect] // Social'no-ekonomichni, politychni ta kul'turni ocinky i prognozy na rubezhi dvoh tysjacholit': mater. mizhnar. nauk-teoret. konf., m.Ternopil', 20 ljut. 2003 r.: tez.dop. – Ternopil', 2003. – S.296-299.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Кучеренко Світлана Юрїївна, кандидат економічних наук, доцент, завідувача кафедрою політичної економії ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Кучеренко Светлана Юрьевна, кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой политической экономии
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08401, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kucherenko Svitlana Yuriivna, PhD, assistant professor of Political Economy
SHEE «Pereyaslav-Khmelnitsky SPU named Gregory Skovorody»
Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav-Khmelnitsky, 08401, Ukraine

УДК: 659:339.13:519.862

БАЛАНСОВИЙ ОБЛІК, БАЛАНСОВИЙ МЕТОД І ЕФЕКТОМЕТРІЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ

Лисецький А.С.,
Паламарчук О.М.,
Чабан Г.В.

Предмет роботи: сукупність методологічних і методичних питань вимірювання ефекту і ефективності роботи господарських систем.

Мета: дослідити шляхи удосконалення управління фінансовими ресурсами для досягнення максимального ефекту та ефективності в умовах нестабільності аграрного ринку і ризиків.

Методологія: інформаційне, аналітичне та економіко-математичне моделювання.

Результати роботи: розроблено і обґрунтовано наукові принципи аудиту господарських систем.

Галузь застосування результатів: управління і регулювання у галузях економічної діяльності господарських систем.

Висновки: ефектометрія – важливий інструмент управління, організації аудиту і контролінгу суб'єктів господарської діяльності та державного управління.

Ключові слова: ефектометрія, ресурс, продукт, ціна, прибуток, рента.